

08/12/2015

BR. 415

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

WikiLeaks:

DISKRETNII DOGOVORI

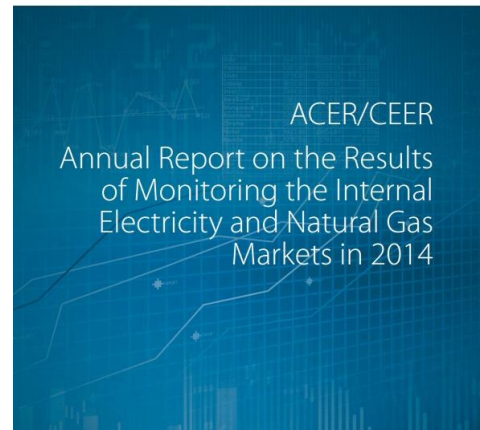
O UKIDANJU SUBVENCIIJA ZA OIE

Izveštaj ACER i CEER o tržištu električne energije i gasa u EU

LJUBLJANA - Prema poslednjem [izveštaju o nadgledanju tržišta](#), koji su prošle nedelje objavili evropska Agencija za saradnju sa energetske regulatorima (ACER) i Savet evropskih energetskih regulatora (CEER), računi za električnu energiju u EU domaćinstvima uvećani su tokom 2014. godine u proseku za 2,6% u odnosu na 2013, dok su računi za utrošeni gas istovremeno bili veći za 2,1%. Koji su ključni delovi izveštaja:

- U izveštaju se ukazuje da su maloprodajne cene energije u većini EU zemalja pod velikim uticajem tzv. *ne-spornih nameta* - kao što su porezi i cena korišćenja mrežnih sistema. U računu domaćinstava za električnu energiju oni učestvuju sa 60%, a kod gasa bezmalo sa 50%. Ti nameti su značajno uvećani u poslednjih par godina pod teretom subvencija za obnovljive izvore energije.
- Izveštaj pokazuje da je spajanje tržišta za dan unapred trgovanja rezultiralo efikasnijim korišćenjem dostupnih preko-zonalnih kapaciteta i doprinosi formiranju cena tzv. hedžing proizvoda.
- Utvrđeno je da su relativni konkurentski nivoi na maloprodajnom tržištu gasa najrazvijeniji u Britaniji, Holandiji, Sloveniji, Češkoj republici i Španiji, a na tržištu električne energije u Švedskoj, Finskoj, Holandiji, Norveškoj i Velikoj Britaniji.
- U izveštaju se navodi da su mere zaštite potrošača u najvećoj meri implementirane u referentne zakone širom Evrope. Bezmalno sve zemlje imaju snabdevača električnom energijom tzv. „poslednjeg izbora“. Takođe su zemlje članice implementirale uslove i procedure isključenja potrošača zbog neplaćanja. Vezano za obaveze zemalja da definišu kategoriju socijalno ugroženih potrošača, izveštaj pokazuje da je ona jasno definisana kod većine (18) zemalja članica. S druge strane, vezano za žalbe potrošača, 58% njih se odnosi na cene, ugovore i stavke u računima. Značajno je da je alternativno rešenje spora moguće i besplatno za krajnje potrošače kategorije domaćinstva u 25 zemalja.

EU odobrila Londonu subvencionisanje elektrane na biomasu

BRISSEL - Evropska komisija odobrila je 1. decembra planove vlade Velike Britanije da subvencionise konverziju TE na uglj, Lynemouth, u istočnoj Engleskoj u TE na biomasu. Brisel je ovim dao Londonu zeleno svetlo da odobri vlasniku elektrane, nemačkoj kompaniji RWE, sklapanje tzv. ugovora-na-razliku, odnosno cenovni mehanizam kojim se investitoru doplaćuje iz budžeta razlika koja nastane između njegovih troškova proizvodnje i vrednosti električne energije od momenta kada prenamenjena elektrana krene sa proizvodnjom struje do 2027. godine. RWE, koji je kupio TE u Engleskoj 2012. godine, rekao je da će mu biti potrebno 18 meseci da prilagodi elektranu kapaciteta 420 MW na 100-procentni pogon na biomasu. *Reuters*

Wikileaks: Tajni pregovori o ukidanju subvencija za zelenu energiju

ŽENEVA - **WikiLeaks** je 3. decembra objavio Interna dokumenata sa tajnih pregovora o trgovini u Ženevi, koji bi mogli da rezultiraju proglašavanjem subvencija za obnovljive izvore energije protivnim tržišnim zakonima.

WikiLeaks

Londonski **Guardian** navodi da bi to moglo da minira ključni cilj pariskog svetskog samita o klimi (COP21) - da ove nedelje postigne globalni dogovor o smanjenju emisija gasova staklene bašte. Na paralelnom zatvorenom skupu u Ženevi učestvuju 24 države Svetske trgovinske organizacije (STO), uključujući SAD, (a bez Kine) i blok EU-28. Pored ostalog, planiraju da stvore „ravnopravna pravila igre“ na tržištu energije, uz mogućnost da se dogovori stav o ukidanju subvencija za zelenu energiju, u prvom redu solarnu i energiju vetra.

Prema „procurelim papirima“, nacrt jednog člana „Sporazuma o trgovinama uslugama“ (Trade in Services Agreement - TiSA) bi, ako bi bio usvojen, obavezao vlade da prihvate „tehnološku neutralnost“. Taj član bi obuhvatio mere vezane za usluge iz sektora energetike, bez obzira o kom izvoru energije je reč, tehnologije koja se upotrebljava, niti da li je reč o obnovljivim, ili neobnovljivim izvorima, niti da li se oni nalaze na kopnu, ili na moru“, stoji u dokumentu. Rasprave oko subvencija za obnovljive izvore bi bile rešavane na jednom sudskom sistemu iznad kontrole nacionalnih vlada.

Zaokret RWE od 180° :

Ipak razdvajanje kompanije

ESEN - Nemački energetski kolos RWE objavio je planove da do kraja iduće godine ipak izmesti svoje poslove u segmentima obnovljivih izvora, distribucije i maloprodaje u novu javnu

RWE

The energy to lead

kompaniju. Odluka dolazi posle dužeg oklevanja RWE da sledi strategiju njegovog najvećeg konkurenta, takođe nemačke kompanije E.ON, koja je rešila da u 2016. godini razdvojila svoje poslove vezane za konvencionalne elektrane, trgovinu i proizvodnju u novu kompaniju, prenosi **Bloomberg**. Zaokret RWE usledio je posle godinu dana odbijanja da učini ovaj radikalni potez, da bi kompaniju iz Esena „urazumio podatak da je u međuvremenu vrednost njene akcije na berzi umanjena za 63%“, komentariše agencija.

Ipak, globalna rejting kompanija Fitch Ratings je ocenila da je odluka RWE loša, „jer će nova kompanija i dalje pod većinskom kontrolom matične, dodatno iskomplikovati i učiniti neizvesnim mogućnost procene od strane njenih kreditora. Fitch je stoga posle odluke RWE od prošlog utorka rejting kompanije ocenio „negativnim“.

Naftaši u neprincipijelnoj koaliciji sa „zelenima“

LONDON, PARIZ - Nekoliko najvećih evropskih naftnih kompanija, uključujući Shell, BP i Total našlo se u neprincipijelnoj koaliciji sa ekološkim grupacijama, u zahtevu da se na tekućem Svetskom klimatskom samitu UN u Parizu, zaoštri poreska politika prema velikim zagađivačima u sektoru energetike, kao što su termoelektrane na uglj. Razlog je očigledan, piše u ponedeljak **The Wall Street Journal**: Ti porezi su dobri za njihove poslove u oblasti prirodnog gasa.

Većina planova o većem oporezivanju emisija CO₂ o kojima se raspravlja, neće osetnije pogoditi sektor transportnih goriva koje prodaju naftne kompanije, navodi OECD. Automobilska goriva su, naime, opterećena visokim porezima širom sveta, dok to generalno ne važi sa TE na uglj.

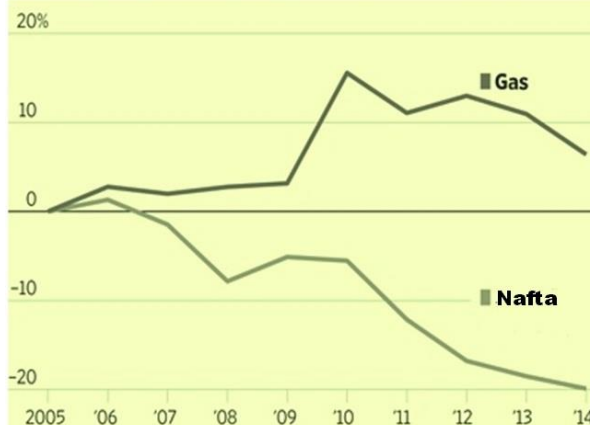
BP se potudio da argumentuje ovu akciju izračunavši da bi prelazak od samo jednog procenta sa proizvodnje struje u svetu sa uglja na gas bio ravan efektu 11-procentnog povećanja globalnih kapaciteta obnovljivih izvora energije.

WSJ međutim smatra da je malo verovatno da će se u Parizu dogovoriti globalni porez na CO₂, ali će bilo kakav međunarodni sporazum o smanjenju emisija neminovno dovesti do zaoštavanja nameta za najveće emitere ugljendioksida u njihovim zemljama, a to su u 80% slučajeva TE na uglj. (Preneto iz pregleda **NEDELJA**, www.wpcserbia.rs)

Novi miks

Najveće naftne kompanije postaju najveći proizvođači prirodnog gasa.

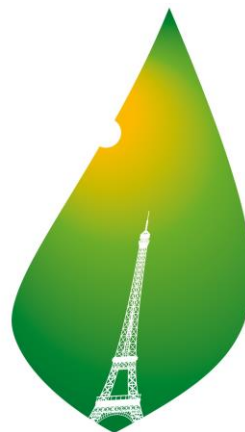
Procenat promene proizvodnje nafte i gasa kod BP-a, Exxon Mobila, Chevrona, i Royal Dutch Shella

Notes: BP excludes equity accounted entities like Rosneft; Exxon Mobil's NGL data includes bitumen and synthetic oil
Source: the companies

THE WALL STREET JOURNAL.

Royal Dutch Shell je proizveo više gasa nego nafte na godišnjoj osnovi od 2009. na ovamo. BP očekuje da prirodni gas zahvati oko 60% njegove ukupne proizvodnje do kraja ove dekade, dok je blizu polovina proizvodnje Exxon Mobila prošle godine otpadala na gas, piše **WSJ**

COP21 • CMP11

PARIS 2015

UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE

Kako je Holandija potrošila prihode od izvoza gasa

AMSTERDAM – Najveći proizvođač prirodnog gasa u Evropskoj uniji predružio se većini ostalih 28 članica bloka, postavši i sam neto uvoznik ovog energenta, piše **Bloomberg**. Zemlja koja je potrošila bezmalo svih 265 milijardi evra koje je zaradila na izvozu gasa između 1960. i 2013. godine, kupila je u trećem kvartalu ove godine više tog goriva nego što ga je proizvela, pokazali su u sredu objavljeni podaci Holandske statistike. Istovremeno je Norveška izdvajala od svojih prihoda od izvoza nafte i gasa u suvereni fond blagostanja koji je sada sa 860 milijardi akumuliranih dolara najveći na svetu. Delom je to radila da bi izbegla tzv. *holandski sindrom* koji je sedamdesetih izazvao recesiju u toj zemlji kada su prihodi od izvoza sirovina ojačali nacionalnu valutu i učinili izvoz drugih proizvoda manje konkurentnim.

Holandija, država od 17 miliona stanovnika, bila je primorana da zatvori proizvodnju iz najvećeg polja gasa u Evropi, Groningena, zbog potresa koji su pratili proizvodnju, pa se sada okreće podmirivanju potreba gasom iz Rusije i Norveške. Da je Holandija sledila strategiju Norveške, ona bi od 1960. do 2014. stvorila fond sa oko 350 milijardi evra, stoji u izveštaju Holandskog suda revizora za 2014. godinu. **NEDELJA**, www.wpcserbia.rs

Shell dobio i saglasnost Australije za preuzimanje BG Grupe

LONDON - Royal Dutch Shell dobio je u četvrtak finalnu saglasnost od australijskog tržišnog regulatora za planiranu, 70 milijardi dolara vrednu kupovinu kompanije BG group, pa mu sada preostaje jedino da dobije zeleno svetlo od Kine kako bi se ovaj posao realizovao u 2016. godini. Shell je pre toga već dobio odobrenje regulatornih tela Brazila i EU.

Doduše, odobrenje Australijskog odbora za pitanja stranih investicija uključuje netipične uslove kojim se sprečavaju eventualna sporenja između poreskih vlasti te zemlje i objedinjene grupacije. Shell će, naime, morati da se sporazume sa poreskim vlastima oko cena transfera, kredita između različitih sektora kompanije i drugim pitanjima pre podnošenja poreske prijave od strane buduće grupacije, prenosi **CITYA.M.**

Norveška traži garancije od EU da će kupovati njen gas

OSLO - Norveške kompanije - pre odluka o investiranju u eksploataciju prirodnog gasa u podmorju Baltika, iznad Arktičkog kruga - žele da dobiju garancije plasmana tog energenta na tržište Evropske unije za decenije unapred, rekao je za **Financial Times** ministar nafte vlade u Oslu.

Tord Lien je objasnio da od tog odgovora zavisi struktura investicija, odnosno hoće li obuhvatiti gasovode, ako je EU kupac, odnosno LNG terminale, ako će se gas tankerima voziti na prekookeanska tržišta. „Mi moramo da znamo hoće li naši potrošači u Evropi biti tu i u 2030,“ rekao je Lien.

Statoil prodao udeo u gasovodu TAP

OSLO - Pošto je prodala udeo u azerbajdžanskom gasnom polju Shah Deniz, norveški Statoil je odlučio da proda i 20% udela u firmi Trans Adriatic Pipeline koja razvoja projekat Transjadranskog gasovoda (TAP), ključnog segmenta tzv. evropskog Južnog gasnog koridora. Kupac je italijanska kompanija Snam koja će za taj udeo isplatiti 208 miliona evra. Očekuje se da će se transakcija zaključiti do kraja ove godine. **NEDELJA**, www.wpcserbia.rs

Kina će do 2030. godine imati 110 nuklearnih elektrana

PEKING - Kina planira povećanje proizvodnje nuklearne energije, a cilj joj je da do 2030. u pogonu bude 110 nuklearnih elektrana, objavili su državni mediji u petak. Nuklearna energija iz reaktora u izgradnji i onih već u pogonu postići će 88 gigawata do kraja 2020, piše *China Daily*, citirajući novi zakon o energetici. Kineska vlada trenutno razmatra nacrt petogodišnjeg energetskeg plana, pokrivajući godine 2016-2020.

Kina ima 30 nuklearnih reaktora u pogonu i još 21 u izgradnji. Prema nacrtu plana, izdvojiće 78 milijarda dolara za nove nuklearne elektrane, ciljajući da izvuče 10 posto ukupne energije iz tih izvora do 2030.

Budući da je treća u svetu po zalihama uglja, blizu 70 odsto njene energije još uvek daje sagorevanje uglja. Stanovništvo od 1,3 milijarde ljudi troši uglja koliko i ostatak sveta, zbog čega Kina ispušta najviše gasova staklene bašte na svetu.

NAŠ REGION

Spremnost svih strana u BiH za primenu 3. energetskeg paketa EU

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice bio je 30. novembra domaćin sastanka ministara zaduženih za oblast energetike iz BiH i oba entiteta, kako bi dobio opštu političku podršku te tri strane u prevazilaženju prepreka na putu usvajanja Trećeg energetskeg paketa za oblasti električne energije i prirodnog gasa u BiH, saopšteno je iz Sekretarijata. Na sastanku kojim je predsedavao direktor Sekretarijata Janez Kopač, svi

učesnici - državni ministar za spoljnu trgovinu i ekonomske odnose, Mirko Šarović, ministar energije RS, Petar Đokić i ministar energije FBiH Nermin Džindić (na slici), izrazili su spremnost na usvajanje potrebnih zakona, navodi se u saopštenju objavljenom na portalu energy-community.org.

Energoinvest nije postigao dogovor sa Gazpromom

MOSKVA, SARAJEVO - Sarajevski Energoinvest nije tokom pregovora prošle srede u Moskvi uspeo da dogovori sa ruskim gasnim kolosom Gazpromom uslove novog ugovora o snabdevanju BiH gasom, objavio je portal *Klix.ba*.

Pozivajući se na saopštenje Energoinvesta, portal prenosi da je Gazprom insistirao na obavezivanju sarajevske firme na redovna plaćanja, kao i na precizan dogovor oko otplate dugovanja za gas isporučen tokom proteklog rata u BiH, kao i na ispunjenje u celini svih uslova iz prethodnog

ugovora. Ruska strana takođe insistira na garancijama za redovna plaćanja, što će - prema portalu - biti veoma teško obezbediti do naredne runde pregovora, predviđene za drugu polovinu decembra.

Na današnji dan:

Strujni udar koji je razbio elektroenergetski sistem Jugoslavije

BEOGRAD - Pre 35 godina, 8. decembra 1980. godine dogodio se raspad elektroenergetskog sistema Jugoslavije, podseća beogradska Politika. Tačno u 16.02 sati dogodio se slom čiji uzrok nije bio samo energetskog karaktera.

Četiri su pouke ovog događaja, piše Politika: Prvo, slom je nastupio zbog potrošačke nezasićenosti; Drugo, glavni poremećaj dogodio se u Srbiji, a zamračivanje je išlo linijom severozapad-jugoistok, od Slovenije prema Makedoniji; Treće, zapadnoevropski elektroenergetski sistem koji priskače u pomoć u slučaju krize, automatski se odvojio od jugoslavenskog zbog pada frekvencije i napona u jugosistemu; Četvrto, ispostavilo je da nije bilo nikoga ko bi preventivno smanjio potrošnju i time sprečio raspad.

Poslije ovog incidenta formirana je savezna komisija koja je trebalo da utvrdi sve relevantne činjenice. Pokazalo se da glavni problem nije bio u tome što se sistem raspao, već što osmočlani "direktorat" nije mogao da se dogovori o uzrocima takvog stanja. U potrazi za žrtvenim jarcem, federalna istražna komisija pribegla je "solomonskom rešenju" - za sve su optužili "pomoćni relej": "Zaštitni relej isključio je dalekovod HE Piva - Užička Požega bez prethodne signalizacije, u trajanju od dvadeset minuta. Za to vreme dispečeri su mogli dedukcijom da spreče raspad elektroenergetskog sistema. Signalizacija je otkazana zbog radova na pomoćnom releju...“..

Poslije ovog incidenta formirana je savezna komisija koja je trebalo da utvrdi sve relevantne činjenice. Pokazalo se da glavni problem nije bio u tome što se sistem raspao, već što osmočlani "direktorat" nije mogao da se dogovori o uzrocima takvog stanja. U potrazi za žrtvenim jarcem, federalna istražna komisija pribegla je "solomonskom rešenju" - za sve su optužili "pomoćni relej": "Zaštitni relej isključio je dalekovod HE Piva - Užička Požega bez prethodne signalizacije, u trajanju od dvadeset minuta. Za to vreme dispečeri su mogli dedukcijom da spreče raspad elektroenergetskog sistema. Signalizacija je otkazana zbog radova na pomoćnom releju...“..

Rumunija gubi 112 miliona evra neiskorišćenih EU energetskih kredita?

BUKUREŠT - Rumunija rizikuje da izgubi kredite iz evropskih fondova u visini pola milijarde leja (112 miliona evra) namenjene za projekte u energetskom sektoru zbog činjenice da oni neće biti završeni do roka od 31. decembra 2015., kako je bilo predviđeno u finansijskom planu 2007-2013, rekao je ministar energije vlade u Bukureštu, Viktor Grigoresku, a prenosi *Romania-insider*.

